

OKTOBER

Jesenskega jutra na gozdnega jereba.

Spisal Fr. Klemenc.

Vsi štirje letni časi so sicer lepi in po svojih posebnostih nam lovcem zanimivi, vendar je pa jesen nele glede lova, ampak tudi glede lepote prirode skoraj najkrasnejši del leta.

Marsikoga vabi široko polje, da si prazni naboje za jerebicami in fazani, drugega zopet veseli, iztikati po močvirju za racami, slokami in kozicami, tretjega pa izvabi veseli lovski rog v prostrane gozde, kjer napeto prisluškuje ubranim glasovom lahkonogih brakov ter nestrpnno pričakuje zajca, lisjaka ali srnjaka. Nekateri, posebno oblagodarjeni lovci pa gredo nad kralja gozdov, nad jelena, ko zaljubljeno roka sredi svojega harema, ali pa zalezujejo po strmih pečinah divjega kozla, črnega in skočnega, ko sam vrag.

Dragi čitatelj, jaz ti pa poznam še drug lov, tih lov, samoten in poln zlate poezije, kakor je skoraj zlat naš jesenski gozd visoko po gorah. Sicer tega lova ne moremo primerjati naštetim ne glede uspehov, ne glede trofej; vendar pa zbok umetnega izvrševanja in plemenitosti divjačine sodi med prve.

Ko je še vsa dolina zavita v temni in megleni nočni plašč, že zapustim svojo jazbino ter jo mahnem po beli vaški cesti proti lovišču. Pri križu ob tej cesti krenem desno na pot, ki vodi naravnost proti

prvim obronkom gora. Kmalu zapustim tudi to pot ter se začnem čilo vzpenjati po strmi, vijugasti stezici navzgor; spremlja me otožno skovikanje sove. Ko dospem po eni uri hoda ob jutranjem svitu na prve robove, me že veselo pozdravlja petje kosa in zdravi, prijetni borov vonj mi udarja naproti. Tesneje se zavijem v plašč, ker tu piha že mrzli jesenski vetrič, in hajdi polagoma naprej. Tiho stopam med visokimi smrekami po vlažnem mahu dalje ter občudujem mir in zadovoljstvo v gozdu.

Naenkrat zaječi pod mano v jarku zajec med zobmi gladnega lisjaka; to me opominja, da je tudi tukaj mir le navidezen. In res, kamor pogledam, povsodi vidim, da se v prirodi bojuje boj za obstanek pravtako kakor doli po dolinah med navadnim svetom. Tukaj hiti rasti šop bukev, da bi čimprej zamorile že slabotne jelke pod sabo; tam zopet tišči kvišku kostanj-orjak brezobzirno ob troških svoje okolice proti luči, toda tudi ti, večstoletni velikan, ne vzraseš do neba in pride čas, ko se zvrneš nazaj v naročje matere zemlje.

„Ci-ci-ci ciceri ci-cuj!“ mi nenadoma zadoni na uho ljubki, zvonki in vabljeni glas gozdnega jereba iz goščave pred mano in me hitro zdrami iz premišljevanja jesenske prirode. Že sem na zaželjenem cilju, koder kraljuje naš najmanjši petelin na primeroma zelo malem prostoru.

In res ni čuda, da se tako trdovratno drži takega kraja. Les je tu v kotlu, med dvema roboma, mešan in gost, vlažna tla pa so zarasla z različnim jagodovim grmičevjem; tu stoji v skritem kraju divji ali rdeči bezeg, tam zopet drenulje, glog in divja roža: pravi raj izbirčnemu jerebu.

Opazno stopim še nekaj korakov dalje ter se skrijem za deblo debele bukve; danes je ta krasni pohod namenjen tebi, plahi starec s črnim goltancem!

Ko še malce počakam ter pripravim pušo, se mu oglasim na piščal, prav tako vabljivo „Ci, ci-ci-ci-cu ci-cuj!“

Vse je tiho, le bistri studenček pod menoj žubori veselo dalje in par taščic zvedavo kuka izza bližnjih smrečic name. Čez nekaj časa poizkusim še enkrat, toda še mileje, koprneče tako, kakor bi vlival dušo v piščal.

„Brrr — ci, ci-ci ciceri ci-cuj!“ se glasi odgovor.

Oglasim se iznova: „Brrr — brrr — ci-ci!“

Že sedi sredi medvedove hruške komaj dvajset korakov na levo od mene petelin z našopirjenim perjem na glavi, s povešenimi perutmi in odprtih repom, trepetajoč po vsem životu. Pomerim in ga še

enkrat pogledam čez mrzle cevi in vidim, kako ognjevito gleda z bistrimi očmi in išče, prevaran, klicatelja tovariša. Lahek pritisk — mal sunek v ramo — pok in smrtno zadet pade petelin med orumnelo borovničevje, katero je tako ljubil.

Veselo skočim ponj ter si zataknem smrekovo vejico za klobuk, saj gozdnega jereba prištevajo še izza starih dobrih lovskih časov visokemu lovu.

Ko dospem zopet na rob, že poljubljajo prvi solnčni žarki vrhove gora, za menoj se pa žalostno oglašajo taščice in siničice, ker sem jim odnesel ljubljenca jereba.

Seveda se ti boginja Diana ne smehlja vedno pri tem lovu; lovčev posel je marsikaterokrat jalov. Kdor pa ima srce in oči za tajnovito prirodo in za vse, kar se godi gori po zračnih gozdih, njemu se ponuja prekrasen užitek za tega samotnega lova na tako plemenito divjačino.

Le škoda, da se lovci vobče tako malo zanimajo za ta jako krasni lov in da je teh lepih ptic od leta do leta manj. Mnogo je krivo kultiviranje gozdov, mnogo več pa to, da se najemniki lova vse premalo brigajo za to gozdno perutnino. Večina lovcev strelja to veledivjad vse vprek; nekateri pa dajo nastavljati celo zanke po svojih loviščih.

Lahko smo ponosni, da se naša lepa Kranjska ponaša še s primeroma lepim številom te perutnine, vendar pa ne pozabimo svete lovske dolžnosti, ki nam veleva, da ohranimo in pomnožimo ta biser naših temnih gozdov. To bo pa mogoče le, ako strogo izpolnjujemo besede pokojnega profesorja Valentinitscha,^{*)} enega najboljših poznavalcev in lovcev jereba, in njega vrednega naslednika, našega rojaka g. dr. V. Jeločnika, ki velita: „Ne streljajte kokoši nikjer in nikoli, petelina pa le na piščal!“

^{*)} Kdor se bolj zanima za to krasno ptico, temu toplo priporočamo krasno pisano monografijo „Das Haselhuhn. Von Prof. Franz Valentinitsch Wien 1892.“ Cena je K 6.

Spomini belokranjskega lovca.

Piše Fran Lokar.

(Konec.)

Omenil sem, da se raca, ki je dobila, skoro vedno odbije od drugih. Še važnejša so za pravega lovca znamenja, po katerih lahko sklepa, ali je raca dobro zadeta, ali ima samo perot prebito itd. Zlasti je treba gledati, kako drži vrat in glavo, ko pada. Ako ima perot zlomljeno, drži vrat iztegnjen in frfota z zdravo perotjo. Ko pade v vodo, se potopi takoj. Če pa izgine, šele takrat pod vodo, ko se ji približaš, je dobila tudi drugam, ne samo v perot. Najboljše znamenje je, ako pada držč glavo in vrat navzdol. O taki raci lahko rečeš z mirno vestjo: dobra je.

Race streljati na vodi, zlasti na daljavo, ni posebno priporočno, ker moli raca samo vrat, glavo, majhen del hrbta in peroti iz vode. Dosti laže je raco sklatiti v zraku. Raca se namreč primeroma počasi dvigne iz vode in leti potem v ravni črti, najrajša nad vodo.

Najvažneje pa je, da ne smeš streljati rac, kadar lete naravnost proti tebi, ako niso posebno nizko. To pa zato, ker ima raca na prsih in trebuhu tako gosto perje, da šibre odlete brez vsakega učinka ali pa obtiče v koži, ne da bi raci kaj storile. Zato velja pravilo, da je treba na race streljati od strani, ali pa za njimi, ko lete proč od lovca.

Belokranjske vode so obiskale tuintam race, ki so pri nas bolj redke. V opazovanju teh gostov sem imel precej sreče. Leta 1897. sem ustrelil žličarico (*Löffelente*, *Spatula clypeata* Linn.) ter raco-nevsto (*Brautente*, *Lampronessa sponsa* Linn). ki je v Severni Ameriki zelo razširjena. Nekateri prirodoslovci, med njimi Brehm, prištevajo raco nevsto gosem. Ustrelil sem samca; imel je lep čop. Samica ima samo malo podaljšano perje na glavi. Leta 1899. pa sem naletel nad „klepčo vrbo“ na beloglavko (*Weisskopfente*, *Erismatura leucocephata* Scop.), ki ni bila prav nič plaha.

V.

V izredno hudih zimah, kadar je zapadel velik sneg, so prišle v Belo Krajino divje gosi. Navadno je bilo to okoli Božiča. Priletele so v velikih jatah, glasno kričaje svoj gagaga, da so jih slišali daleč naokrog. Ostale so ondi, kakršna je že bila zima, po nekaj dni ali tednov, včasih pa tudi celo zimo, če ni odnehal mraz.

Divja gos (*die Graugans*, *Anser cinereus*) ne prebiva posebno visoko na severu, ampak bolj v zmernem pasu. Njej sorodne vrste, ki žive v Evropi, bivajo in gnezdiyo višje na severu. V naših krajih ne gnezdi, pač pa na Ogrskem in Češkem. V Nemčiji jih je največ na prostranih močvirjih Pomeranskega in Izhodnega Pruskega.

Gos ne prebiva toliko v vodi kakor na suhem; tu si išče s svojim močnim kljunom hrane, večidel rastlin in semen. Plava še precej dobro, toda slabše ko raca, ter se tudi potaplja; vendar je na kopnem mnogo bolj okretna kakor v vodi. Kadar sem jih zalotil v vodi in so me zagledale oddaleč, niso zletele takoj iz vode, ampak so zlezle najprej na suho in se dvignile od tam v zrak. Gosi ne lete preveč hitro, vendar jako vztrajno. Kadar hočejo preleteti večje daljave, se vzdignejo visoko pod oblake, in sicer lete vedno v podobi klina. Le tuintam se zravnajo za malo časa v ravno črto.

Lov na gosi je silno težaven, ker so gosi jako plahe in previdne, tako da se jim izlepa ni mogoče približati na strelno daljavo. Po praviici jih prištevajo najbolj oprezni divjačini. Na vse načine jim izkušajo priti do živega; gos je vedno nezaupna. Zato se pa tudi ne postreli za nobeno živaljo toliko smodnika zastonj kakor za njimi.

Pa tudi, če se jim lovec približa na primerno daljavo, ne pade gos rada, ker jo pokriva gosto perje, zlasti na trebuhu in prsih. Tega ne bi verjel nihče, kdor ni izkusil sam.

Bože, kako sem lazil za njimi, kako sem jih izkušal prevarati, da bi se jim približal, pa kolikrat zastonj! Kolikokrat sem streljal nanje in je odletelo perje na vse strani, gos pa ni obležala nobena!

Lovil sem gosi na ta način, da sem jih izkušal zalesti in se jim približati, ali pa, da jih je šel kdo gonit, sam pa sem jih čakal na kraju, kjer sem mislil, da bodo letele.

Ob Dobličanki so sedele najrajše na njivah pri „Brodcu“ pod Jernejo vasjo, pod Dobliči ali v „Lumpercu“. Zelo priljubljen jim je bil tudi močvirnati travnik pod Jelševnikom. Pravi dorado pa jim je bila „Zelena draga“ pri Kvasici. Tam so bivale najrajše.

Zalesti gosi je težavno, ker si izbero vedno tak kraj, da vidijo dobro na vse strani. Tudi si postavijo, zlasti, kadar so v večjih jatah, stražo, ki pazi, da se ne bi priplazil od katere strani neopažen sovražnik.

Pri zalezovanju je zlasti potrebno, da poznaš natančno teren, da veš, od katere strani se jim približaš najlaže. Dobro služi ob tem kak obrov, za katerim se počasi plaziš, ali pa grmičevje, ki te zakriva.

Dostikrat smo oddaleč gledali gosi, kako so ležale v snegu v ravni črti kakor vojaki, ter smo tuhtali operacijski plan, ki so nam ga pa one največkrat prekrizale. Navadno nam ni preostalo nič drugega, kakor da smo lezli po vseh štirih počasi proti njim. Ob tem nas je ovirala najbolj puška. V velikem snegu in na daljavo ni bilo tako plezanje posebno prijetno. Pa česa vsega ne prenese lovska strast!

Komaj sem se jim približal na kakih dvesto korakov, že so se oglasile nekatere in začele iztezavati vrate. Ko so to videle druge,

so tudi one dvignile glave in začele mahati s perotmi. Naenkrat se je vzdignila vsa jata.

Spominjam se, da sem prilezel tako „pri jernejskem brodcu“ do njih na kakih 120—150 korakov. Plazil sem se po vrhu snega, ker se je naredila na snegu skorja, ki me je držala. Prvič sem streljal, ko so bile na tleh, drugič pa, ko so bile v zraku. Perja je odletelo polno, gos pa ni obležala nobena. Zdelo se mi je čudno in sem debelo gledal za njimi. Pri Jerneji vasi je telebnila ena v sneg.

Od tedaj nisem več streljal gosi na tleh, ker se mi to ni zdelo dobro; šibre namreč kar odlete od gostega perja, ako ne zadeneš gosi slučajno v glavo ali v vrat. Ako pa streljaš žival v zraku, ji lahko prebiješ perot.

Najbolj uspešno je zalezovanje ob dnevih, ko sneži, ali pa, kadar je megla. Takrat te gosi ne zagledajo tako hitro kakor sicer.

V „Zeleni dragi“ pri Kvasici se jim je približal človek še najlaže, ker je tam obrov, obrasel z grmovjem. Tam je ubil skriti Bahor iz Kvasice z enim strelom tri, ko so se ravno jagmile za žabo.

Včasih sem imel srečo in sem zalotil, ko sem hodil ob Dobličanki za racami, posamezno gos, h kateri sem prišel navadno blizu. Največ sem tako naletel na tri gosi skupaj.

Nekatere dni so bile gosi zelo nemirne. Uveril sem se, da je bilo to takrat, ko se je preminjalo vreme, bodisi, da je potem na novo snežilo, ali da je postalo mrzleje ali topleje. Menda čutijo gosi premembo vremena naprej. Takrat niso imele nikjer obstanka, ampak so se neprestano izpreletavale od Dragatuša do Jelševnika, dočim so drugače ležale cel dan mirno na snegu. Prav veseli smo bili takih dni, ko so bile gosi nemirne. Čakali smo jih tam, kjer so navadno letele. Ako niso bile previsoko, smo sklatili marsikatero.

Ako ni bil kraj pripraven, da bi se mogel sam približati gosem, sem naročil sinu, da jih je šel gonit. Jaz pa sem se skrila za obrov ali grm ter čakal, da so priletele nad mano. Seveda se ni vedno izpolnilo moje pričakovanje in so gosi dostikrat odletele v drugi smeri.

Ob tem sem videl, da se gosi niso tako bale sina, ki ni imel puške, kakor mene. Prišel je navadno na petdeset korakov do njih, preden so vzletele. Potemtakem so prav dobro razločevale lojca od drugega človeka.

Zvečer sem šel večkrat čakati gosi, ko so priletavale v Dobličanki na plitvejša mesta. To zlasti takrat, kadar je zapadel tako visok sneg, da niso našle hrane drugje nego v vodi, kjer je rasla gosta trava. Moral sem se dobro skriti, da me niso zagledale.

Vedno je priletelo najprej samo nekaj gosi, letalo nekaj časa nad krajem, kjer so nameravale sestiti. Ako niso zapazile ničesar sumnega,

so odletele in kmalu je prišumela cela jata. Ako se opazovalkam ni zdelo vse varno, pa ni bilo nobenih.

Nekoč sem jih čakal pri dobliškem mostu, kamor so rade priletavale. Na sredi mostu je mala kapelica; v njej je lesen kip sv. Janeza. Bil je velik sneg in hud mraz. Zavil sem se v rjuho, da sem bil bel kakor sneg, ter sedel k sv. Janezu v kapelico. Ondi sem bil za silo skrit. Samo goge so mi molele iz kapelice.

Najprej sta prileteli dve gosi ter obleteli parkrat most. Potem sta odleteli v megleno noč, da sporočita tovarišicam uspeh rekognosciranja. Nisem čakal dolgo in priletela je cela jata. Letala je v svoji nezaupljivosti še nekaj časa okrog mostu, nato pa sedla v vodo.

Počasi sem zlezal iz kapelice. Gosi me niso mogle zagledati radi zidu na obeh straneh mostu. Poleg tega je bil zid še visoko pokrit s snegom. Previdno sem pokukal čez luknjo, ki sem jo bil prej naredil v snegu na zidu in — lep prizor! Po vodi so plavale gosi od ene strani do druge v ravni črti ter tvorile cel jez. Dobro sem vzel eno na muho. Prestrašene so odletele gosi po strelu na vse strani, samo ono, na katero sem bil meril, je nesla voda dalje. Ležala je na hrbtu. Bil sem vesel, da nisem zmrzoval zastonj. Voda je prinesla gos kmalu h kraju in iztegnil sem se, da bi jo pobral, toda v istem trenutku je vzfrfotala s perotmi in odletela na njive. Radi goste megle je nisem mogel iskati. Ko sem prišel drugo jutro zarana tja, sem našel samo njeno glavo; drugo si je bila privoščila zvitorepka.

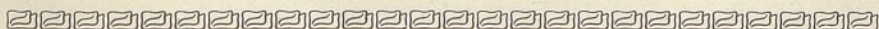
Na daljavo streljaj gosi samo s krogľjo, ker jim šibre ne store ničesar. Ako pa prideš blizu do njih, zlasti, ako je gosi dosti skupaj, so šibre dobre, ker jih ubiješ takrat lahko z enim strelom več.

Omenim naj še, da velja pri goseh bolj kakor pri kateri drugi ptici staro pravilo: zaradi gostega perja na trebuhu in prsih ne streljaj nanje od spredaj, ampak samo od zadaj ali od strani!

*

Dodatek k III. oddelku tega spisa na strani 165. po 17. vrsti odzgoraj:

Bilo je v mrzli zimi. Del sem puško na ramo in jo krenil proti Butoraju na zajce, ves vesel, da hodim zopet po prosti prirodi. Na strmem, skalnatem hribu ob Lahinji sem spustil svoje tri brake. Eden je kmalu zacvilil in hitro sta mu priskočila druga dva na pomoč. Naenkrat so začeli psi lajati na istem mestu. Našel sem jih pod visoko smreko, ko so se vzpenjali ob deblu in lajali. V gostih vejah sem zagledal svetle oči in pomeril v debelo betico. Po vejah se je skotalil jako velik divji maček. Pes, ki se je zagnal najviše, ga je prestregel že v zraku. Vsem pravim lovcem lovske pozdrave!

Iz Trnovskega gozda.

Spisal I. Plesničar.

(Konec.)

Potem smo šli nad zajce. Hodili smo v dolgi vrsti čez pašnike in travnike. Ernst in Marko sta bila zopet stara prijatelja in korakala drug vstric drugega. Tupatam je počil strel in marsikateri lovec je že imel zajca v torbi.

Tudi pred Ernsta je priteknel zajec in se skrnil pred njim v luknjo. Ernst je ustrelil in potegnil zajca iz luknje.

„Marko, praviš, da nisem lovec!“ je kričal Ernst in držal zajca visoko kvišku. „Ga vidiš! Ga vidiš, ti žaljivec?“

Stlačil je zajca v staro torbo in jo vrgel čez ramo. Ponosno je stopal in govoril sam s sabo.

Tam so bila pa ograjena zemljišča raznih posestnikov in treba je bilo preskočiti več suhih zidov. Ernst je stal na zidu, skočil je precej globoko; stari pas pri torbi se je utrgal in torba z zajcem je padla v listje. Slučajno je ležal tam pod zidom drug zajec. Prestrašen je skočil in bežal.

Ernst je ustrelil za njim. Ker zajec ni obležal, je Ernst tekkel za njim in ga lovil. Medtem je poredni Marko vzel prvega zajca iz Ernstove torbe in ga skrnil.

Ernst se je prismejal z drugim ulovljenim zajcem: „Ali ga vidiš, Marko? To je danes že drugi! Ti pa nič! Ha, ha, ha! Zdaj se bom pa jaz norca delal iz tebe!“

Ko pa vzdigne prazno torbo, klikne osupel: „Kje pa je prvi zajec, Marko?“

„Ali ga nimaš v roki? Saj menda vendar nisi brljav in si videl, kako je skočil iz torbe, ne? Potlej si drugič streljal za njim in ga naposled ujel.“

Še nikdar ni gledal Ernst tako neumno in debelo.

Divji lovci.

Pisal sem že o strašnem brezdnu, ki sta padla vanj financa. Ne daleč od tam je petkrat večji in strašnejši prepad; kako je globok, tega ne ve nihče. Pred 70 leti je tam blizu divji tat ubil c. kr. gozdarja in ga vrgel v brezdno; kosti ubitega še dandanes trohne ondi. Hudo-delnik je skočil par dni potem s Trnovskega trnja in se ubil.

Pred 40 leti sta dva gozdarja v temni noči srečala na cesti 5—6 črno namazanih mož. Bili so divji lovci. Nametali so gozdarjem pepela v oči, jim vzeli orožje in jih hudo natepli.

O Božiču sem slišal strel v svojem službenem okraju. Čakal sem v goščavi na samotni ozki stezi. Medlo je, da sem slišal snežne plakte padati na obleko in klobuk. O mraku so prišli štirje divji lovci; ko so prigazili po snegu do mene, sem se postavil prednje. Prvi me je prijel za prsi. Udaril sem ga na vso moč s palico po obrazu. Tiho so vrgli ustreljeno srno proč in zbežali. Vendar so jih dobili. Udarjeni fant se je izgovarjal pred sodnikom, da se mu je zagozda izdrla iz lesa in da si je vsled padca izbil — dvoje zob. Ali izgovor mu ni pomagal nič, vse štiri so kaznovali po zaslugi.

Po hudi poledici sem zapazil, da je nekdo odnesel ubito srno iz našega lovišča. Sled je držal le do ceste, naprej se ni poznalo nič. Drugi dan je bila nedelja. Možaki in fanti so se odpravljali k železnici na Prusko. Za odhodnico so plesali v krčmi. Stari in mladi, vse se je vrtelo, pilo in peló; bil je tak ramovš, da ni razumel drug drugega. Pod sklednikom pri krušnici je sedel postarni fant Ivanče in pil žganje. Izpil je prvi, drugi, tretji in četrti buteljek; krčmarica mu ni hotela dati nič več, ker je bil dolžan že od prej, vsega skupaj 4 gold. 50 kr.

„Imam srnjaka tam pri vozniku N. N.," je rekel Ivanče gostilničarki. „Peljem ga nocoj v mesto. Zanj dobim sedem, osem goldinarjev in jutri zvečer vam plačam vse.“

Sedel sem blizu Ivančeta in dobro slišal njegove besede. Šel sem domov, se preoblekel v službeno obleko, se oborožil in šel eno uro daleč do voznika, kjer je imel Ivanče srnjaka.

Ivanče je šel za mano, vriskal, pel in žvižgal. Ali kmalu se je njegovo veselje premenilo v žalost, ko je videl, da ima že drug voznik srnjaka v varstvu. S klobukom v roki je šel za mano po cesti proti domu.

Ko sva prišla do gore Kreme, je godec še natezal staro harmoniko. Mladina obojega spola se je vrtela in tolkla z debelimi škornji ob umazani pod, da se je kadilo kakor iz tvornice.

Ko so naju zagledali, so hitro uganili, kaj se je zgodilo — saj je vedela vsa občina, da je Ivanče ukradel srnjaka. Posebno gostilničarka je bila nervozna. Železničarji so vzeli Ivančeta v svojo družbo

in drugi dan je šel z njimi na Prusko, odkoder se ni več vrnil. Menda mu je šlo prav dobro. —

Gozdar je ranil divjega lovca. Ker mu ni mogel pomagati, mu je vzel puško in šel uro daleč in obvestil njegove sorodnike, da njih brat leži v lovišču na smrt ranjen. Divji lovec je živel še nekaj tednov. Pred smrtjo je poklical k sebi svoje tovariše, divje lovce in jim rekel: „Ustrelil sem sto srn in srnjakov. Vidite — kaj imam od tega? — Svetujem vam, da opustite tak posel.“ Gozdarja je sodišče popolnoma oprostilo.

V visokem in mehkem snegu je šel pred več leti pritlikavec v krpljah z ovčarskim psom v lovišče. Dobil je pet srn; vse je zadušil pes. Ponoči so prišli tatje, odkopali sneg in odnesli srne. Spričo takih razmer mora lovec pozabiti dvajseto stoletje.

Prišla sva s tovarišem v krčmo, kjer je bilo več znanih divjih lovcev. Med njimi sta bila dva s puškama; zaradi lova sta presedela že po več let v zaporu. Postavila sta se proti nama. Ali kmalu sta poizkusila pest mojega tovariša in bila hitro na zraku. Puški sta ostali nama; poslala sva ji s tožbo vred sodišču. Oba sta dobila zasluženo kazen.

Strasten lovec je imel malo lovišče v najemu, pa je rad prestopil mejo. Domenil se je z barabami, da so mu lovili divjačino in jo nosili na njegovo lovišče. Ondukaj je streljal pri mrtvih srnah, da bi varal nevedne duše. Večkrat je pravil, da je z enim strelom ustrelil tri srne. Imel je pri tatvinski manipulaciji velik profit, sosednja lovišča pa veliko izgubo. Zalotil sem ga enkrat na tujem lovju. Bil je kaznovan.

Zvečer sem slišal strel precej daleč v gorovju. Uverjen sem bil, da je streljal divji lovec. Ker mi je bil kraj dobro znan, sem šel čez prepad in se postavil na čakalo. Ko je prišel mimo mene človek, sem skočil, grabil po njegovi debeli jopi, pa je nisem mogel stisniti v pest, da bi ga udržal. Bil je velik in močan človek. Bilo je tema, vendar sem slutil, kdo je. Zasledoval in opazoval sem ga nad dve leti. Prebival je 2 uri daleč od mojega stanovanja; zato je bilo zasledovanje zelo mučno.

Po dveh letih je padel ponoči visok sneg. Vzel sem sabo moža, da mi je pomagal sneg gaziti do sumnega moža.

Od hiše v lovišče je kazal sled ven in noter, tupatam sva videla kaplje krvi na sledu. Kilometer od hiše sva prišla na kraj, kjer je bila srna ustreljena. Dalje ni bilo sledu. Šla sva nazaj k sumni hiši.

Vprašal sem gospodinjo, kaj je pri hiši novega.

„Ne vem, je odgovorila, „moški so šli včeraj pred snegom proč.“

Odrpala mi je vse hišne prostore, češ, da pri njih ni nič takega. Svežega znamenja po divjačini nisem dobil, starega pa več. Mimo hiše je tekla voda; poleg potoka je bil kozelc.

Ko sem z gospodinjo preiskoval po hiši, so vrgli srno s kozelca v potok in voda jo je nesla naprej. Moj pomagač se je ves čas pogovarjal in grel pri gorki peči.

Vršila se je sodna preiskava. Potrdil sem svojo ovadbo. Osumljeni mož, moj delavec, je rekel, da ne ve nič več kakor jaz. Njega žena je trdila, kar je bila povedala meni. Njen mož in sin sta govorila kakor ona.

Naposled se je mož zbal, pekla ga je vest, da ni imel miru. Šel je k župniku in izpovedal vse natanko in po resnici. Župnik mu je velel, naj gre k sodišču in reč popravi. Tako je mož tudi storil. Sodišče je očeta in sina obsodilo zaradi tatvine, gospodinjo pa zaradi krivega pričanja. Obsojeni so bili sorodniki moje hišne gospodinje. Umevno je, da so mi takoj odpovedali stanovanje. Nikoli mi ni povzročil noben divji lovec toliko truda in sitnosti, nego ta grešnik.

Iz lovskega oprtnika

Lovsko poročilo iz Medvod. Meseca avgusta je ujel stari lovec Tonček iz Ločnice škarjeka (Roter Milan, *Milvus milvus*) v skopec. Ujeda mu je že dolgo kradla kokoši. Na vprašanje, kam ga je dejal, je pokazal samo peruti in kremplje; drugo je — snedel. Dober tek! Zadnjega škarjeka so pri nas dobili meseca svečna 1908. na strihnin; ptič je meril z razprostrtimi perutmi 144 *cm*. Razen mišjih kanj opažajo pri nas zadnje čase tudi mnogo sršenarjev (*Wespenbussard*, *Pernis apivorus*) in je bil pred kratkim eden ustreljen, ko je lovil divjo kokoš. — Veliki jastrebi (*Hühnerhabicht*) so pa tudi pri nas zelo redki. Letos je ustrelil lovec Zevnik mladiča, ki je trgal srako. V Kravjaku so pa letos gnezdili. Streljali so brezuspešno na oba stara pri gnezdu. Več imamo pa ptičjih skobcev (*Sperber*), ki so res prava nadloga pticam pevkam in tudi divji perutnini. Mnogo jih je letos postrelil lovec Pustovrh na klic pod gnezdom; to je jako priporočno, ko se že izpeljejo mladiči. Treba je, da najdeš gnezdo (meseca avgusta) nad mnogimi odpadki in se skriješ kje v bližini; parkrat močno zapiskaš na pero in kmalu bodo mladiči tukaj, posebno dopoldne, ko so lačni. Tudi stari pridejo gledat, kaj je, pri teh pa bodi bolj previden. Ko ustreliš prvega mladiča, piskaj dalje, zakaj strel navadno ne oplaši njegovih bratov. Po gnezdih smo našli mnogo ostankov vseh vrst ptic pevk. — Izmed ponočnih ptic roparic je treba pri nas omeniti le navadno sovo, (*Waldkauz*), ki tudi ni tako nedolžna, kakor mislijo mnogi. Lovec „Mamovec“ jih je že mnogo ujel v skopec v svojem golobnjaku, kjer so mu jemali golobe. — Divji golobje so nas zapustili okrog 20. septembra. — Lovski nazdar!

Medvode, dne 30. septembra 1912.

F. K.

Medvedček. V Starem logu pri Kočevju je bil ustreljen na brakadi medvedček, ki je tehtal 25 *kg*. Pomilujemo strelca in imetnika lova za taka „lovska“ junaštva. Letos so ustrelili na Kočevskem 4 medvede.

Kljunač. Dne 8. oktobra je padel na brakadi v Slamnivasi na Bojanskem polju v lovišču gosp. poštarja Guština prvi kljunač.

Metlika, 9. oktobra 1912.

K.

Prvega kljunača je ustrelil g. Fran Sevčik 22. septembra v lovišču D. M. v Polju pri Ljubljani; to je bil pač jako zgođen selilec. Ustreljen je bil v nedeljo nekje še drug kljunač; nisem pa mogel izvedeti niti imena lovišča, niti imena srečnega lovca. Druga leta so se prikazali prvi kljunači zadnje dni meseca septembra ali pa šele prve dni meseca oktobra.

Dr. J. P.

Dne 29. septembra sem naletel na lovu na popolnoma mlade jerebice. Zletele so komaj 50 korakov daleč ter spet obsedele. — Dne 1. oktobra sem našel 3 enodnevne zajce. 15. avgusta sem videl goriškega lovca, ki je nesel starega kotorna ali skalnega jereba, dasi se začenja lov šele 15. septembra. Bilo bi dobro, da bi začeli loviti pol meseca pozneje. — Lovski pozdrav!

Komen, 30. oktobra 1912.

K.

Lastovice. Že več let opazujem selitev lastovic. Jeseni navadno zapuste gorenjske Rateče okolo 20. sept. Letos jih je pa oviralo slabo vreme. Dasi je septembra snežilo trikrat prav imenitno po Dolini, niso odletele, pač pa jih je bilo videti vedno več in več. 7. oktobra je bilo nad Dolino vse belo, lastovice pa so žalostno letale v dežju in sedale po vaških plotovih. Skozi odprta okna so priletele v človeška bivališča. Tako sem jih 6. okt. prenočil v svoji sobi nad 40. Zunaj jih mnogo pogine vsled mraza in lakote, zato pa najdemo polno mrličkov. Videti so vse zebgane ter se gotovo ne upajo v tem mrazu na daljno pot. Škoda te prve oznanjalke pomladi. Prve sem pomladi opazil 25. aprila.

Z.

Škorci. Dne 6. okt. je na svojem poletu obsedelo v gorenjskih Ratečah več stotin škorcev. Zadržala sta jih mraz in slabo vreme. Čez razrastke Karavank so še prišli, ustrašili so se pa višjih Julijskih planin. Tu so počivali.

Z.

Divje race. Na korenjskih ribnikih, ob izviru Save Dolinke, in na rateških Ledinah, kjer nastane jeseni precejšnje jezero, je v drugi polovici meseca septembra padlo okoli 40 rac. Srečni strelec je bil g. Rott iz Češke.

Z.

Lisica z ovratnikom. Dne 6. okt. t. l. je priredilo lovsko društvo „Veritas“, v limbuških gozdih lov z gonjači na zajce. Lovili so za Dravo ob precej strmim obrežju, posebno težavnem za gonjače, ker je vse obraslo z gostim grmovjem. Skočil je marsikateri zajček ter srečno ubežal, nekaj pa jih je tudi obležalo. Ko se je gonja že proti večeru bližala studensko lovski meji, je počil strel in lovec je kričal: „Lisica, lisica je!“ Niže pri Dravi je počilo hitro zatem dvakrat tudi po lisici, toda srečno je odnesla pete. Že je vse obupalo, da jo še dobimo pred cev. Hitro je stopil spretni in navdušeni lovec dr. med. Robič kakih 400 m naprej in gonja se je nadaljevala. Pride mu res pred pušo in obleži po prvem strelu. Radosen jo prinese družbi. Tedaj so zapazili na njej svetel ovratnik, okrašen z medenimi gumbiči. Precej tesno se je ovijal vratu in dlaka ga je že skoraj čisto skrila; gotovo ga je lisica nosila že nekaj mesecev.

Limbuš pri Mariboru.

Ant. Godec.

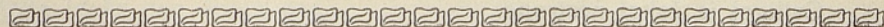
Lov na Ogrskem. Slovenci nimamo niti pojma o neštivilni divjačini v deželah krone sv. Štefana. Na Ogrskem je večina lovov v rokah bogatih plemenitašev in graščakov, ki lahko žrtvujejo za lov ogromne vsote in ki divjačine ne streljajo samo, temveč jo tudi pridno goje. Lovišča posameznih gospodarjev se raztezajo semtertje čez več županij (komitátov). Tudi tla so kakor nalašč za vsakovrstno divjačino: na severni in severoizhodni meji se razprostirajo Karpati s svojimi pragozdi, v sredi so nepregledne ravnine, na jugu, ob bregovih Donave, Drave in Save pa nudijo brezštevilni tolmuni, razprostrana močvirja in postranski odtoki glavne struge povodnim pticam in močvirnikom varna zavetišča in gnez-

dišča. Vse to in še druge ugodnosti so pogoji toliki obilici divjačine. Zdaj pa naj govore številke. Od 1. februarja 1910. do 31. januarja 1911. so ustrelili, ozir. ulovili koristnih živali: jelenov $10.368 + 311 = 10.679$, (prva številka pomeni Ogrsko, druga Hrvaško in Slavonijo, tretja pa skupno vsoto), lanjcev $1777 + 148 = 1925$, srn $24.261 + 1931 = 26.192$, divjih koz 208 , divjih ovac 54 , divjih prašičev $7831 + 55 = 7886$, poljskih zajcev $1.605.209 + 75.589 = 1.680.798$, kuncev $128.439 + 1708 = 130.147$, divjih puranov $246 + 2 = 248$, divjih petelinov $502 + 22 = 524$, ruševcev $269^*)$, gozdnih jerebic $6407 + 888 = 7295$, fazanov $259.595 + 21.747 = 281.342$, poljskih jerebic $999.952 + 10.484 = 1.040.436$, prepelic $204.547 + 12.246 = 216.803$, koscev $9490 + 853 = 10.343$, divjih gosi $15.834 + 575 = 16.409$, divjih rac $68.313 + 7184 = 75.497$, kokošk $19.726^*)$, tukalic $4050^*)$, dropelj $866 + 38 = 904$, malih dropelj $51 + 18 = 69$, žerjavov $194 + 51 = 245$, kjunačev $37.707 + 8032 = 45.739$, močvirnih kljunačev $15.161 + 838 = 15.999$, divjih golobov $43.108 + 7210 = 50.318$, brinovk, drozgov $23.265 + 3177 = 26.442$, skupaj $3.487.430 + 183.117 = 3.670.547$ živali. Škodljive divjačine pa so postrelili in ujeli v ravno tem času: medvedov $169 + 26 = 195$, jazbecev $3176 + 1094 = 4270$, vider $871 + 146 = 1017$, risov $63^*)$, volkov $412 + 30 = 442$, divjih mačk $3954 + 1124 = 5078$, lisic $47.802 + 7917 = 55.719$, kun $4904 + 767 = 5671$, dehorjev $18.218 + 2880 = 21.098$, podlasic $45.466 + 16.128 = 61.594$, orlov $8320 + 365 = 8685$, jastrebov $2083 + 501 = 2584$, sokolov $8709 + 4474 = 12.553$, lunjev $42.007 + 3651 = 45.658$, mišarjev $18.748 + 7292 = 26.040$, postolk $53.022^*)$ skobcev $3454^*)$ kraguljev $20.547 + 6474 = 27.041$, malih uharic $10.088 + 1151 = 11.239$, drugih sov $= 14.272 + 7743 = 22.015$, galebov $1866 + 351 = 2217$, morskih vranov $226^*)$ krokerjev $16.411 + 4401 = 20.812$, vran $368.728 + 42.962 = 411.690$, srak $181.196 + 26.834 = 208.030$, šoj $22.378 + 8973 = 31.351$, srakoperjev $20.648 + 2012 = 22.660$, čapelj $5918 + 812 = 6730$, potapljalcev $3858 + 480 = 4338$, pondirkov $1538^*)$ štorkelj $1806 + 234 = 2040$, skupaj $930.228 + 149.842 = 1.080.070$ kosov; vrhutega psov in mačk $119.639 + 27.993 = 147.632$. „Oesterreichische Forst-und Jagd-Zeitung“, iz katere sem posnel te številke, opozarja, da so dvomljivi podatki posebno o dropljah, jastrebih, malih uharicah in krokerjih; z ornitologičnega stališča moram pristaviti, da so presplošne in nezadostne tudi navedbe o brinovkah, oziroma drozgih, orlih, jastrebih, sokolih, lunjih, drugih sovah, vranah, šojah, srakoperjih, čapljah, potapljalcih. Treba bi bilo urediti posamezne razpredelke tako, da bi bilo natanko razvidno, katerim posameznim vrstam dotičnega razreda pripadajo ustreljene ptice; zato pa je treba večšega in izkušenelega poznavalca, ki pozna ptico takoj, če že ne v zraku po letanju, pa vsaj ustreljeno, ko jo ima v rokah, Tudi naši avstrijski statistični izkazi so presplošni in pomanjkljivi. Ptice roparice, kakor mišarji, sokoli, kragulji in skobci so zmašeni vsi v en predal, pravtako tudi sove.

Poudarjati pa moram izrecno, da so to le statistični podatki, da je zatorej množina dobljene divjačine najbrže v resnici še mnogo večja; pa tudi že te številke presenečajo človeka, da se nehote spomni pregovora: „Extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita,“ ki velja tudi za lov. Navedem naj le še, da so l. 1857. na Erdeljskem ustrelili 190 medvedov in 962 volkov. (L. Z. 13. II. 1858, št. 35, str. 139).

Dr. J. P.

* Za Hrvaško in Slavonijo ni podatkov.

L I S T E K

Osveta.

Spisal Anton Godec.

Odkar se je objavila „Lovska smola“ Cviligojeva in Hegeševa, je skaljeno njuno prijateljstvo. Gospod dr. Hegeš se hudo jezi na svojega lovskega tovariša. Posebno mu ne more odpustiti, da se je razširila zanimiva vest o ustreljeni breji zajki in po ped dolgih zajčkih. Hudo je Cviligoja oštel zaradi njegove žlabudravosti, da raznaša lovske tajnosti takim ljudem, ki jih trosijo potem v javnost in jih opisujejo v „Lovcu“.

Cviligoj ni nič odgovoril na hudo očitjanje; samo smejal se je na vse grlo ter škodoželjno opazoval Hegešev jezni obraz. Spričo take trdovratnosti mu je prisegel Hegeš bridko osveto.

Našim neumornim Nimrodom so napačili zopet veseli jesenski časi. Uboge jerebičke, majhne ko slabi piščanci, so že od začetka meseca avgusta občutile grenjavo pozemeljskega življenja. Morale so begati pred zasledovalci iz krompirja v turščico, iz turščice v ajdo in tako dalje. Strastno jih je zasledoval doktor Hegeš, dasi mu je njegov trudapolni poklic dopuščal loviti samo ob nedeljah.

Cviligoj je dražil proti koncu avgusta jerebice skoraj vsak večer. Njega in njegovega jerebičarja Strela se niso tako močno bale, ampak so se kaj rade skrivale v rožnato cvetoči, sladko dehteči ajdi, kamor jim Cviligoj in Strel nista mogla slediti zaradi kmetov. Ob nedeljah pa ni bilo nobenih delavcev na polju in tedaj je zasledoval Hegeš jerebice čez drn in strn, od zore do mraka neumorno in neprizanesljivo ter jih popokal lepo število; postreljal bi bil vse, ako se ne bi protivil Cviligoj, ki je čuval lov.

Prišel je september in zdaj so začeli trpeti ubogi zajčki. Mnogo jih je že odromalo v krtovo deželo, oziroma v želodce sladkosnedežev. Cviligoj je imel počitnice, Hegeš dopust; lovila sta neumorno.

Cviligoju je že pošlo strelivo. Poprosil je Hegeša patron.

„Dobiš jih!“ je rekel Hegeš in se smejal mefistofelsko. Dobra misel se je porodila v pametni glavi.

Zaprl se je v svojo sobico in dolgo basal patrone.

„No, ali bo kaj?“ je klical Cviligoj zunaj.

„Kmalu, še nekaj iščem,“ se je izgovarjal Hegeš.

Cviligoj je čakal nestrpno.

„Tu jih imaš, zdaj pa nad jerebice!“ je dejal Hegeš, ko se je vrnil iz sobe, ter mu z resnim obrazom izročil patrone.

Zažvižgala sta Strelu in jo mahala po polju.

„Kdo strelja bolje, ti ali jaz?“ je vprašal Hegeš.

„Jaz!“ je odgovoril Cviligoj naglo.

„Ne, jaz.“

Cviligoj je oporekal: „Kaj šel ti mi nikakor nisi kos.“

„Dobro, pa bova streljala na leteči klobuk,“ je predlagal Hegeš.

„Začni ti, Cviligoj!“

Hegeš je vrgel svoj novi klobuk v zrak. Cviligoj je ustrelil in pokadila se je dlaka.

„Zadel sem!“

„Kaj še, niti ene šibre ni v klobuku! Zdaj bom pa jaz! Vrzi svoj klobuk v zrak, Cviligoj!“

„Nočem, mi ga je žal!“ je odvrnil štedljivi Cviligoj.

„Nočeš, da bi te porazil!“ se je odrezal tovariš.

Mahala sta jo dalje po lovišču; Hegeš se je škodoželjno in hudomušno smehljaj za hrbtom prijateljevim. Drugo jutro je bilo vstalo zlato prijazno solnce ter se po dolgem zopet smehljalo pisani jesenski narodi; megle so izginile in vse je hitelo na delo.

Cviligoj vstane že zgodaj in gre loviti brez tovariša, ki se mu še sladko sanja o zajcih, srnah, fazanih itd. Z lovskim psom jo krene v v hribe, kjer zori žlahtna vinska kapljica. V vinogradih sicer zdaj ne sme loviti — laziti mora po jarkih in grapah, plezati skozi trnje in grmovje, kar ravno ni prijetno. Naš Nimrod pa ljubi tak šport zarana ob izhajajočem solncu. Ne moti ga ne rosa, ne blato, ne trnje, ne kamenje; lovska strast je večja ko vse zapreke.

Zdajci skoči zajček izza grmovja. — Pok!

Zajčja dlaka se razkadi na vse strani.

„Dobro sem ga pogodil! Strel! Aport!“

Pes jo ubere v grmovje, vrne se pa prazen. Cviligoj pobere šop dlake in jo ogleduje pazljivo.

„Saj sem ga zadel, gotovo je padel v grmovju,“ pravi sam sebi. „Strel, išči!“ Iščeta in iščeta po bregu gorindol, iz enega jarka v drugega.

„Kje neki leži? Ne, ne odneham,“ si misli ter išče neumorno dalje.

V lovski strasti je pozabil celo na zajtrk. Pohiti tedaj ob desetih proti domu. Slabe volje zajtrkuje ter pripoveduje ženi o svoji nesreči.

„Ustrelil sem zajca, videl sem, kako se mu je razkadila dlaka, ranjen mi je izginil izpred oči, moram ga najti!“

Žena ga opozori na razne domače opravke.

„Kaj šel!“ jo zavrne zlovoljno. „Nič! Zajca grem iskat!“ S sabo vzame Strela in še dva druga psa.

Cviligoj išče s tremi psi do poldne, ne najde pa nič. Ves žalosten se obrne proti domu.

Medpotoma ga sreča Hegešev brat Srečko, tudi lovski prijatelj, ki pa nima zaradi obilnega dela toliko časa za lov kot brat Hegeš ter se le tu in tam udeleži lovskih zabav.

„Prijatelj, hudo smolo imam. Že štiri dolge ure iščem težko ranjenega ali mrtvega zajca, pa ga ne najdem. Bo spet tako, kakor je bilo prejšnji teden, ko so nam od nedeljskega lova čez pet dni prinesli dehtečega zajca. Škoda ga.“

„Si ga zadel?“

„Seveda, videl sem natanko, kako se mu je dlaka skadila na vse strani.“

»S katerimi patronami si pa streljal?“

„S tistimi, ki mi jih je nabasal včeraj Hegeš.“

„Tako! — Ha, ha, ha, ha — —“

Srečka hoče zadušiti smeh, Cviligoj pa ga pogleduje osupel od strani.

Srečko se še le čez delj časa umiri toliko, da more pripovedovati.

»Prijatelj, zastonj se trudiš, zajca nisi zadel, v patronah ni bilo nobene šibre — ampak sama zajčja dlaka. Zato se je pa tudi pokadilo tako lepo. Ha, ha, ha!“

„O ti prokleta lovska kost! Kaj takega mi naredi, jaz pa imam skrb in trud in jezo cel dopoldan. Čakaj me, dohtar preklicani, slaba ti bo pela, ko se snideva. Zdravo, Srečko!“

Hitro jo mahne Cviligoj proti domu.

„Kje imaš zajca, ta bo moj!“ ga pozdravi žena.

„Ta pa že ne.“

„Kako to? Nisi ga našel?“

„Ničev je bil ves trud. Hegeš mi je daroval slabe patrone, nabasane z zajčjo dlako, ne s šibrami.“

„Ha, ha!“ se smeja žena, „to je pa dobra šala!“

Popoldne pa jo hinavsko primaha Hegeš.

„Cviligoj, pojdiva na lov!“

„S teboj ne več.“

„Zakaj?“

„Tu imaš svoje izborne patrone.“

„No, in — —?“ vpraša Hegeš.

„Za nič so. Zato si včeraj svoj klobuk tako radovoljno ponudil za cilj moje puške; jaz pa bi tebi moral pustiti svojega; ali bi imel lepe luknje, ker v tvojih patronah so bile prave šibre.“

Hegeš se je medtem prav zadovoljno smehljaj ter rekel prijatelju: „Maščeval sem se! To bodi osveta za tvojo blebetavost in obrekovanje, da sem jaz streljal breje zajkije.“

Cviligojeva jeza ni trajala dolgo. Zdaj že zopet skupno strašita uboge zajce, slastne jerebice in krasnorepe fazane. Spremljaj ju lovska sreča!